

SUOMEN UITTOPERINNEYHDISTYS RY
1991-2022

V O N K A M I E S

SUOMEN UITTOPERINNEYHDISTYS RY

JÄSENLEHTI Nro 1/2022

KOKOUSKUTSU

***Suomen Uittoperinneyhdistyksen vuosikokous pidetään
Kuopiossa, JÄTKÄNKÄMPÄLLÄ, Hotelli Rauhalahden alueella,
(Katiskaniementie 8) tiistaina 31.5.2022***

Tilaisuus alkaa ruokailulla klo 13.00, jonka jälkeen vuosikokous klo 14.00.

Kokouksen jälkeen klo 16.00 on kaikille avoin yleinen perinneilta.

*Tällöin on mahdollista sauna savusaunassa (15 €/henkilö) ja
nauttia perinnepäivällinen (26,50 €/henkilö). Illan aikana viihdyttävät
hanuristi ja viulisti. Tukkipalaistapahtumaan osallistuu myös kolminkertainen
lumilautailun maailmanmestari Roope Tonteri. Hänen lisäksi
myös muita tukkipalaisia on näyttämässä taitojaan.*

Kokouksen esityslista:

1. Kokouksen avaus
2. Todetaan läsnäolevat yhdistyksen jäsenet
3. Vahvistetaan kokouksen työjärjestys
4. Valitaan kokouksen puheenjohtaja
5. Valitaan kokouksen sihteeri
6. Valitaan kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa
7. Todetaan kokouksen laillisuus
8. Käsitellään vuoden 2021 tilinpäätös ja tase sekä uittoneuvos Elias J. Purhosen Rahaston vuoden 2021 tilinpäätös ja tase
9. Käsitellään vuoden 2021 toimintakertomus
10. Esitetään toiminnantarkastajien kertomus
11. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta
12. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä
13. Käsitellään vuoden 2022 toimintasuunnitelma
14. Päätetään vuoden 2022 liittymis- ja jäsenmaksut
15. Vahvistetaan vuoden 2022 talousarvio
16. Valitaan yhdistyksen puheenjohtaja ja neljä hallituksen jäsentä
17. Valitaan vuodelle 2022 kaksi toiminnantarkastajaa ja heille kaksi varamiestä
18. Kokouksen päättäminen

***Ruokailua varten ilmoittautumiset pyydetään
viimeistään perjantaina 27.5. puh. 050 529 9762 tai
sähköpostilla m.k.palmroth@gmail.com***

30-vuotisjuhlat onnistuivat – nyt on uuden tekemisen aika

Vuosi 2021 oli monella tapaa koronan sävyttämä. Kuitenkin yhdistys pystyi toimimaan aikatauluja verryttellen. Talven ja kevään ajan haimme rahoitusta tukkilaistapahtumaan, elokuvaesitykseen ja valokuvanäyttelyyn, jotka olivat juhliemme ulkopuolisille suunnattua tiedottamista. Nämä onnistuivat OLVIsäätiön myöntämän avustuksen ansiosta. Saimme tapahtumat myös Kuopio-festivaalin osaksi. Kaupunki oli tukemassa käytännön järjestelyjä. Kun vielä Piilisen-Karjalan tukkilaiset onnittelivat yhdistystä esiintymällä tukkilaistapahtumassa lahjaksi, meidän onnistui järjestää mieleenpainuvia elämyksiä uittoperinteestä kertoen.

Juhlavuosi alkoi Vonkamiehen juhlanumeron tekemisellä. Juhlakokous pidettiin kesällä, kun koronatilanne oli helpottanut. International Timber Raftsmen Associationin 30-vuotisseminaari oli syyskuun alussa Prahassa, jossa yhdistystä onnitteltiin perustajajäsenenä.

Pitkäaikainen sihteerimme Marjatta Palmroth täysin palvelleena jätti sihteerin tehtävät. Yhdistyksen hallitus kutsui hänet kunniajäseneksi. Minna Tarvainen jatkaa yhdistyksen sihteerinä.

Vuoden aikana yhdistykselle perustettiin facebook-ryhmä: Suomen Uittoperinneyhdistys. Ryhmässä on tätä kirjoitettaessa 135 jäsentä. Ryhmä on jakanut uittomuistoja eripuolilta Suomesta ja maailmalta. Kesän aikana saatiin rakennettua myös yhdistyksen omat nettisivut: uittoperinne.fi. Näillä sivuilla säilytämme ja esittelemme uittoperinnettä ja kulttuuria. Toivomme, että se toimisi kaikkien uittokulttuurista kiinnostuneiden yhteisenä sivustona. Sivuston tekoon saimme avustusta Metsämiesten säätiöltä. Jatkossa Minna Tarvainen toimii ylläpitäjänä.

Syksyllä olimme mukana kolmessa koululaistapahtumassa, kertomassa uittohistoriasta ja uiton merkityksestä Kaavilla ja Rautavaaralla. Vaikka vielä 50-luvulla uitto yhdessä metsätöiden kanssa toi leipää pöytään noilla alueilla, oli monelle koululaiselle uitto ja sen merkitys vähän tunnettu.

Syksyllä aloitettiin Kämpäemäntä-dokumentin valmistelua hakemalla vielä elossa olevia kämppäemäntiä. Haastatteluja ja niiden kuvauksia tekee sotakamreeri Raimo Salo. Jos rahoitus saadaan kuntoon dokumentti olisi valmis vuoden päästä. Aineisto jätetään Lustoon tutkijoiden käyttöön.

Uutena toimintatapana olemme rakentamassa uitto- ja metsähistorian oppimistapahtumia eri opiskelijaryhmille. Tunnusteluja on käyty metsäylioppilaiden kanssa. Tässäkin Lusto on yhteistyökumppani.

Kansainvälisen yhdistyksen on tarkoitus kokoontua Sarajevoon. Tapahtuma olisi siirto viime kesältä. Toivotaan, että korona antaa periksi niin, että tapahtuma onnistuisi. Vuoden 2022 aikana pitäisi uittoperinne päästä UNESCO:n aineettomien kulttuuriperintöiden listalle.

Yhdistyksen toiminta jatkuu, kun saamme uusia aktiivisia jäseniä. Jokaisen meistä pitää katsella ympäriltään sopivia kulttuuriperinnöstä kiinnostuneita uusia jäseniksi.

Tässä julkaisussa on pari pohdintaa uiton murroskohdista. Jatkossakin koetamme dokumentoida näitä suuria muutoksia ja niiden perusteluja tuleville sukupolville.

Uittoperinneyhdistyksen www-sivut: uittoperinne.fi.

Kuvia ja kirjoituksia voi lähettää Minna Tarvaiselle (minnatarvainen@hotmail.com).

Facebookissa toimii ryhmä ”Suomen Uittoperinneyhdistys”, johon kannattaa liittyä.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n toimintakertomus vuodelta 2021

Vuosi 2021 oli virallisesti juhluvuosi, yhdistyksen nimi rekisteröitiin 30.10.1991. Säännöt saatiin hyväksytyä 18.3.1993. Yhdistys juhlisti vuotta tukkilaistapah-tuman, Koskenlaskijan morsian -elokuvan ja Matti Erosen Välväylen uittoa 50-luvulla käsittelevän va-lokuvanäyttelyn merkeissä. Tukki-laistapahtumassa pääroolin esittivät Pielisen-Karjalan tukkilaiset ja kolminkertainen lumilautailun maailmanmestari Roope Tonderi. Juhlavuosis kokous pidettiin Kuopion Klubilla 29.6.2021. Tapahtumat mahdollisti OLVI-sää-tiöltä yhdistyksen saama avustus. Lisäksi pääsimme osaksi Kuopio-festivaaleja ja kaupunki korvasi osan kustannuksista.

Vuosikokous valitsi Juhani Hakkaraisen jatkamaan puheenjohtajana. Hallitukseen uudeksi jäseneksi va-littiin Minna Tarvainen. Muut Matti Suihkonen, Heik-ki Nyyssönen ja Arja Soramäki jäseninä sekä Marjat-ta Palmroth sihteerinä jatkoivat. Hallituksen kokoon-tui 6 kertaa.

Yhdistyksen jäsenmäärä vuoden lopussa oli 97. Kunniajäseniä ovat uittoneuvos Kaarlo Palmroth ja oopperalaulaja Jorma Hynninen. Kannatusjäseniä ovat Metsähallitus, Keitele Oy, Kuhmo Oy, Uittoka-lusto ja Järvi-Suomen Uittoyhdistys.

Yhdistyksen jäsenjulkaisu ilmestyi kesäkuussa. Se oli samalla 30-vuotisjuhlajulkaisu. Vuosikokousaineis-ton lisäksi yhdistyksen historian lisäksi julkaisuun mahtui metsä- ja uittoperinnettä esitteleviä kirjoi-tuksia ja valokuvia.

Vuoden aikana tehtiin Metsämiesten säätiön avus-tuksella yhdistykselle nettisivut. Päivi Mäki vastasi varsinaisesta työstä. Yhdistyksellä on myös oma facebook-ryhmä, jossa on 138 jäsentä.

Syksyllä uittoperinnettä esittelivät Kaleva Hämä-läinen ja Juhani Hakkarainen koululaisille Vaikkojoel-la ja Tiilikkejärvellä.

IATR ei järjestänyt kansainvälistä tapahtumaa, mutta Prahassa syyskuussa pystytettiin 30-vuotiskon-ferenssi pitämään. Yhdistystä edustivat tilaisuudes-sa Seija ja Juhani Hakkarainen.

Yhdistyksen toiminta saatiin toteutettua korona-viruksesta huolimatta yhdistyksen sääntöjen mukai-sesti.

*Suomen Uittoperinneyhdistys ry
Hallitus*

Suomen Uittoperinneyhdistyksen juhluvuosis kokous 2021.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n toimintasuunnitelma vuodelle 2022

Yhdistyksen tavoitteena on sääntöjen mukaan vanhojen uittoperinteiden vaaliminen. Koska myös metsätyö on olennaisesti liittynyt uittoon ja usein myös samat miehet ja naiset ovat tehneet molempia töitä, kuuluu myös metsätyöperinteen vaaliminen ja tallentaminen yhdistyksen tavoitteisiin.

Yhdistys kerää, tallentaa ja levittää tietoja entisistä uitto-organisaatioista sekä käytetyistä väylistä, menetelmistä, laitteista ja kalustosta sekä myös henkistä harrastuksista. Alkaneena vuonna yhdistys avustaa kämppäemäntädokumentin tekemistä. Hankkeen rahoitus on vielä avoin. Toinen mielenkiintoinen tavoite on lisätä tietoutta uitto- ja metsähistoriasta alan opiskelijoille.

Vuosikokouksen 2022 yhteydessä järjestetään perinneilta, jossa on mm. tukkilaistapahtuma, erilaista musiikkia ja savusauna. Esiintymässä ovat ainakin Roope Tonteri, Hannu Kettunen ja Reijo Saari. Kansainvälinen uittotapahtuma järjestetään Sarajevossa 16.–19.6.2022. Kun tapahtuma varmistuu ja saamme lisätietoa, ilmoitamme niistä netissä ja facebookissa.

*Juhani Hakkarainen
Puheenjohtaja, metsäneuvos*

Toimintasuunnitelma 2022

1. Vonkamies-julkaisu: yhdistyksen toiminnan esittelyn lisäksi kirjoituksia uiton muutoksista, Kemijoen uiton lopetus, Urakoinnin tulo uittoon, Vesitien muutokset
2. Vuosikokous Jätkänkämpällä, samalla tukkilaistapahtuma
3. Historiatapahtuma yhteistyössä Lusto, Metsäyhdistys, metsäylioppilaat
4. Uittoperinnettä koululaisille
5. Kämppäemäntä-dokumenttiprojektin tukeminen
6. Jatkamme jäsenyyttä International Raftsmen Associationissa ja osallistumme sen toimintaan. Uittoperinne pääsemässä UNESCO:n aineettomien kulttuuriperintöjen listalle.
7. Jatkamme yhteistyötä Luston kanssa
8. Kannustamme järjestämään uitto- ja uittoperinnetapahtumia eri puolilla
9. Teemme yhteistyötä eri tahojen kanssa metsä- ja uittoperinteen parissa toimivien tahojen kanssa
10. Toteutamme yhdistyksen sääntömääräiset tehtävät vuonna 2022

Kuopiossa 9.2.2022

*Suomen Uittoperinneyhdistys ry
Hallitus*

Suomen Uittoperinneyhdistyksen hallitus myönsi kokouksessaan kunniakirjan Marjatta Palmrothille kiitokseksi hänen pitkäaikaisesta työstään yhdistyksen hyväksi ja kutsui hänet yhdistyksen kunniajäseneksi.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n talousarvio vuodelle 2022

TULOT

		arvio 2022	tot. 2021
Henkilöjäsenmaksut	100 x 20	2000	2583,40
Kannattajajäsenmaksut	5 x 170	850	
Avustukset		1000	7201,72
Muut tulot		60	
Yhteensä		3910	9785,12

MENOT

Vonkamies lehti painatus ja postitus	1500	
IATR jäsenyys	100	
Historiatapaamiset	500	
Kämppäemäntädokumentti	500	
Hallintokulut	1000	
Postikulut	100	
Pankkikulut	200	
Yhteensä	3900	7996,77
Ylijäämä	10	1818,35

Kuopio, 9.2.2022

Suomen Uittoperinneyhdistys ry
Hallitus

Kuva: Hyvinkään kaupunginmuseo

Laitaatsalmen sillat rakenteilla vuonna 1960. Kuva kirjasta Suuri Savontie.

Laitaatsalmi – vesi- ja maaliikenteen solmu

Ensimmäinen Laitaatsilta rakennettiin Savonlinnan läntiseen Laitaatsalmeen pian Olavinlinnan perustamisen jälkeen 1500-luvun alussa. Luonnontilainen Laitaatsalmi oli noin 50 metriä leveä, mutta vain noin metrin syvä, jolloin puusillan rakentaminen vain maaliikenteen tarpeisiin oli luonteva ratkaisu. Vesiliikenne kulki Savonlinnassa Kyrönsalmen syvempää reittiä pitkin.

Laitaatsalmessa puusiltojen aika päättyi ja uusi kaksiaukkoinen kiviholvisilta rakennettiin 1800-luvun puolivälissä. Silloin ei ollut aavistusta suuremmista uittotarpeista. Kivisilta on kestävä, mutta sen muutostyöt ovat puusillan muutostöitä hankalampia. Tämä havaittiin pian, kun kasvava uitto edellytti leveämpää vesiväylää. Kivisillan aukot olivat mahdollisen kapeita nippu-uittoa varten.

Laitaatsalmen maantiesilta rajoitti vakavasti nopeasti kasvavaa uittoa 1800-luvun lopulla. Vesitie-, maantie- ja rautatieliikenteen yhteen sovittaminen on sen jälkeen leimannut Laitaatsalmen siltojen ja väylien suunnittelua ja rakentamista. Uiton kasva-

minen teki Savonlinnan Laitaatsalmesta vesi- ja maaliikenteen solmun, aluksi lähes umpisolmun vähintäänkin pullonkaulan, jonka täysi avaaminen kesti vuosikymmeniä.

Ei tiedetä milloin Laitaatsalmen kautta uitettiin ensimmäiset tukit. Uiton vähittäisestä kasvusta kertoo, että Säämingin kunta laati 1883 salmen uittoa varten ohjesäännön suojelemaan siltaa uiton aiheuttamilta vaurioilta. Samoihin aikoihin rakennettiin tukkeja ohjaavat puomit ja niitä tukevat arkut siltaa suojaamaan.

Gutzeitin tullessa Saimaalle uitot Kotkan sahalle kasvoivat nopeasti, jo näiden uittojen ensimmäisenä vuonna 1890 salmen kautta uitettiin 100 000 tukkia ja se oli vasta alkusoittoa. Valarikonviivan tulvan aikana 1899 vedenpinta nousi holviaukkojen kaaren yläpuolelle. Silloin uitto ei onnistunut irtouittonaan, koska tukkien olisi pitänyt sukeltaa sillan ali. Uitto siirtyikin Savonlinnan kaupungin erillisluvalla Kyrönsalmeen tulvan ajaksi.

Nippu-uitto vaatii holvisillan uudistamista

Irtouitto onnistui vielä jotenkuten kapeista silta-aukoista. Nippu-uitto, joka alkoi 1893 ja kehittyi nopeasti, katkesi sillan kohdalla, koska nippuja oli mahdotonta uittaa holvisillan ali.

Uittajat yrittivät saada pysyvää lupaa uittoon Kyrönsalmessa. Sitä ei saatu ja Laitaatsillan holvisiltaa oli muutettava. Voimavarojen kokoamiseksi perustettiin Laitaatsillan Lauttausyhdistys 1899. Yhdistyksen tarkoituksena oli uittaa puut Laitaatsalmen läpi yhteisuittona. Tämä oli varsinaisella Saimaalla poikkeuksellista, koska muuten jokainen yhtiö järjesti uittonsa itse.

Siltamuutokset saatiin valmiiksi nopeasti 1901. Toisen kivisen holviaukon kohdalle tehtiin aukkoa levenyttäen teräspalkkisilta nippu-uittoa varten. Kivisilta kokonaisuutena korotettiin ja salmea ruopattiin nippu-uiton ja alusten alitusten mahdollistamiseksi. Silta-aukko leveni noin kymmeneen metriin, mutta oli edelleen kapea ja se jäi torsoksi. Ainoastaan kaksi nippua leveä lautta voitiin kerralla uittaa virtaa alas. Matalan veden aikana niput raapivat pohjaa ja uitto hankaloitui. Kivisen moreenipohjan vuoksi ei kalliita ruoppauksia haluttu kuitenkaan tehdä.

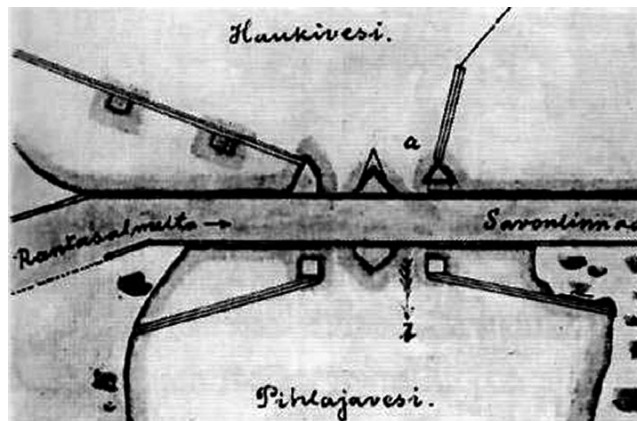
Jo ensimmäisenä kesänä 1901 uitettiin uuden sillan ali noin 1,3 miljoonaa tukkia ja hiomopuuta, määrät kasvoivat nopeasti; 1915 uitettiin 4,6 miljoonaa ja 1925 yli 10 miljoonaa puuta. Aluksi niput uitettiin käsivoimin. Höyrylaivan korkea savupiippu ei mahtunut matalan sillan ali ja vuonna 1921 hankittiin moottorikäyttöinen hinausalus Apu, joka sujuvoitti uittoa. Vuonna 1938 uitot olivat kasvaneet jo 12,5 miljoonaan puuhun. Lukemat saattavat olla epätarkkoja, vaikka kertovat suuruusluokista. Välillä puhutaan tukeista ja hiomopuista, välillä uittoyksiköistä.

Rautatiesilta ja uusi maantiesilta

Rautatie Savonlinnasta Pieksämäelle valmistui 1914. Jo aiemmin vuonna 1908 rata oli valmis Elisenvaara-Savonlinnaan. Rata tehtiin salmen kapeimpaan kohtaan, sitä varten louhittiin ratakuilu läpi itäiseen rantakallion.

Rautatiesillan aukko tehtiin neljä nippua leveäksi. Rataa rakennettiin samaan aikaan Gutzeitin Laitaatsillan telakan ja konepajan kanssa. Rautatien rakentajilta jäi uusia asuntoja telakan työntekijöille.

Leveämmästä ratasillan aukosta ei ollut kovin paljon hyötyä ennen kuin maantiesillaksi valmistui uusi teräsbetonisilta 1934. Sen jälkeen rauta- ja maantiesilta-aukot olivat likimain saman levyiset. Uitto tehostui huomattavasti, vaikka kahdeksan nippua leveät lautat jouduttiin Laitaatsalmessa halkaisemaan kahtia vielä lähes kolmen vuosikymmenen ajan.

Laitaatsalmen kiviholvisilta uittopuomeineen 1890-luvun lopulla. ELKA.

Maantiesillan vasemman holviaukon laajennus on tehty. Toinen kaupungin puoleinen holviaukko on alkuperäisessä asussaan. Lusto / Metsähallituksen Insinööriosaston kokoelma.

Dieselkäyttöinen Apu. Lusto / Metsähallituksen Insinööriosaston kokoelma.

Hinausmoottori Apu Laitaatsalmessa siltojen uudesta vuonna 1959. Lusto / Enson kokoelma. Uudet sillat valmistuivat 1961.

Nippulauttoja Enso-Gutzeitin Laitaatsillan telakan läheisyydessä 1960-luvulla. Oikealla telakka-alueita, keskellä rautatie- ja maantiesillat. Kuva: Lusto / Enson kokoelma.

Seuraavat sillat valmistuivat 1961

Valtatie 14 perusparannuksessa rakennettiin uudet sillat. Uusi maantiesilta siirtyi rautatiesillan eteläpuolelle. Uittoväylää levennettiin kymmenen nippua leveäksi.

Siltojen valmistumisen jälkeen 1961 voitiin nippulautat ensimmäisen kerran uittaa kokonaisina kymmenen nippua leveinä Laitaatsalmen läpi. Uiton ja maaliikenteen solmu saatiin lopulta avuttua noin seitsemänkymmenen vuoden suunnittelun ja rakentamisen jälkeen (vuodet 1893–1961).

Valtateiden ja siltojen rakentaminen tehosti uitoa, uiton mahdollisuudet nähtiin hyvinä Laitaatsillassa. Tulevaisuutta ei ehkä osattu nähdä kirkkaasti; uudet tiet paransivat enemmän puutavaran kuljetusta maanteillä ja uiton merkitys puukuljetuksissa väheni tulevina vuosina.

Nykyään Saimaalla puuta uitetaan vain UPM:n Lappeenrannan tehtaille. Uittomäärä on vuosittain noin 400 000 kuutiometriä, kun se parhaimmillaan oli Laitaatsalmessa kymmenkertainen.

Uusien Laitaatsalmen siltojen valmistuttua ja syväväylän siirryttyä Laitaatsalmeen 2019, aukeni viimein vesi- ja maaliikenteen solmu Savonlinnassa.

Matti Hakulinen

Laitaatsalmen sillat ja uittoväylä 1980-luvulla. Kuva MKL, kh.

Puutavarahinauksen urakointi

Toimin Enso-Gutzeit Oy:n vesitiekuljetuspäällikkönä 1979–1984. Vuonna 1983 siirrettiin pääosa puutavarahanauksesta urakoitsijoiden hoidettavaksi. Samalla Laitaatsillan telakan toimintaa supistettiin oleellisesti. Tämä – lähes 40 vuotta jälkikäteen tapahtuva – prosessin muistelu perustuu omaan arkistooni, joka muodostuu lehtikirjoitusten sekä henkilöstölle ja muissakin yhteyksissä pitämieni puheenvuorojen sisällöistä.

Lähtötilanne ja ympäristössä tapahtuneet muutokset

Tehtaiden sijainnin oli aiemmin määrännyt puun uittomahdollisuus. Vuosien myötä maakuljetuksen kilpailukyky muuttui oleellisesti: tieverkko parani ja kuorma-autokalusto järeytyi. Omalta osaltaan uiton vähenemiseen vaikuttivat myös varastojen pieneminen ja jäälleajon vaikeutuminen; jäätä ei saatu enää riittävän paksuksi kestämaan raskaampia kuorma-autoja. Samaan aikaan Enso-Gutzeit Oy:n puitteissa tapahtuneet tehtaiden omistajamuutokset – uusina käyttöpisteinä Varkaus ja Kitee sekä selluloosan osalta Kotkan ja Sunilan poistuminen – lyhensivät kuljetusmatkoja. Niinpä uittomäärät supistuivat erityisesti vuonna 1982.

Muuttuneessa tilanteessa keskusteltiin myös yhteisuitosta. Yhdeksi kynnyskysymykseksi muodostui Laitaatsillan telakan ylisuuri organisaatio, josta aiheutuvia kustannuksia toiset uittajat pelkäsivät. Pelkoon oli aiheuttakin, sillä vanhaa perua telakan tehtäviin sisältyi jopa laivojen pyykin pesu, sauna ja kirjasto.

Puuta jalostavat yritykset keskittyivät ydintoimintaansa, jolloin puun korjuu ja kuljetus annettiin urakoitsijain tehtäväksi. Uitto säilyi kaikkein pisimpään yritysten itsensä hoitamana. Lopullinen sysäys myös hinauksen urakoinnille oli 1.5.1982 voimaan astunut laki työajasta kotimaanliikenteen aluksilla.

Työaikalain vaikutus

Puutavaran hinaus on hyvin kausiluonteista. Uittokaudella tehtiin pitkää työraupeamaa ja kertyneet vastikevapaat pidettiin talvella. Uusi työaikalaki ei antanut siihen enää vastaavia mahdollisuuksia. Lisäksi laki korotti erityisesti ilta- ja yötyölisä sekä pyhätyön palkkaa, jopa yli 200 %. Perinteisessä päälliköiden palaverissa 31.12.1983 jouduin toteamaan edellisen uittokauden kokemusten perusteella: ”Täytyy tunnustaa, että niin paljon se vaikutti miehistö-

kustannuksia kohottavasti, että en voinut aluksi uskoa kaikkea todeksi, on jouduttu hakemaan kaikki keinot kustannuskehityksen kurissapitämiseksi ja uiton kilpailukyvyyn turvaamiseksi.”

Jo kuluneella uittokaudella 1982 oli uuden lain takia siirrytty mahdollisuuksien mukaan viisipäiväiseen työviikkoon. Tämä johti työntekijöiden kannalta epämukavaan, maanantaista klo 00.00 perjantaihin klo 24.00 kestäväan työaikaan. Tämä oli helppo toteuttaa Saimaan kanavan hinauksissa. Linjahinauksessa tilanne oli vaikeampi. Karkea laskelma kuitenkin osoitti, että myös linjahinauksessa viikonvaihdetyöstä luopuminen oli yhtiön kannalta edullista. Lauantaina ja sunnuntaina tehty työ maksoi viiden arkipäivän palkan. Jos lautan kiinnittäminen rantaan viikonvaihteeksi ja sen uudelleen hinaukseen ottaminen veisi yhteensä yhden ylimääräisen päivän, jäisi säästöä vielä kahden arkipäivän palkkakulut. Tämä johti samalla laivahenkilöstön vuosiansioiden alenemiseen, sillä liian kalliiksi muuttunut yli- ja viikonvaihdetyö jäi pois.

Edellä esitetyn ratkaisun teki osaltaan mahdolliseksi myös uittomäärien vähenemisestä johtuva, käytettävissä oleva riittävä kalusto ja miehistö. Niinpä aloitettiin hinauksen urakoinnin valmistelut.

Urakoinnin tavoitteet ja toteutus

Urakointia ja taksoja suunniteltaessa asiaa tarkasteltiin sekä kuljetuksen antajan (uittajan) että urakoitsijan kannalta. Ensin mainitun osalta pidettiin tavoitteena, että työ tehdään silloin kun se on järkevää, tarvittava joustavuus, uiton kilpailukyvyyn säilyttäminen sekä jatkuvuuden turvaaminen. Urakoitsijan kannalta tarkasteltuna taksoilla pyrittiin siihen, että työ turvaa ympärivuotisen toimeentulon, eri toimintaolosuhteet otetaan riittävästi huomioon, taksarakenne on yrittämiseen kannustavaa ja riskinotto hallittua. Lisäksi yrittäjäkunta pyrittiin löytämään oman henkilöstön piiristä.

Mitään valmista taksaa ei ollut, joten kaikki piti laatia alusta alkaen. Taksan piti johtaa riittävän oikeudenmukaiseen korvaukseen varsin monenlaisissa olosuhteissa: Saimaa, Saimaan kanava ja rannikko sekä linja- ja kokoomahinaus. Lisäksi hinnoittelun piti olla riittävän yksinkertainen ja kontrolloitavissa. Onneksi laivojen päiväkirjat tarjosivat hyvää taustatietoa, jolta pohjalta taksoja pystyi suunnittelemaan.

Toiseksi piti saada laivojen silloinen henkilöstö myönteiseksi hankkeelle. Myös tämä onnistui, sillä

kaikkien alan ammattiliittojen luottamusmiehet läksivät mukaan, ja valmistelutyöt saatiin tehdä ilman ay-liikkeen häirintää. Purjehduskauden 1983 alkuun ajoittunut lakko herätti viimeisetkin asiaa harkinneet lähtemään urakoitsijoiksi. Mahdollisille urakoitsijoille järjestettiin koulutus, joka sisälsi muun muassa yhtiömuotoa, yrityksen kirjanpitoa sekä hinaajien ja miehistön verotusta.

Kaluston osalta tilanne oli helpoin. Yrittäjät saivat käyttöönsä heille tutut hinaajat, joista tehtiin sopimus leasing-yhtiön kanssa. Kalusto siirtyisi tietyn ajan kuluttua yrittäjien omaisuudeksi, jos sovitut ehdot täyttyisivät.

Kokemuksia

Siirryin toisiin tehtäviin kahden vuoden kuluttua urakoinnin aloittamisesta, joten tietoni perustuvat vain kahden ensimmäisen vuoden kokemuksiin. Ehkä parhaan kuvan tilanteesta antaa vuoden 1984 purjehduskautta koskevassa tilaisuudessa 26.3.1985 esillä olleet asiat, jotka sisälsivät sekä myönteisiä että kielteisiä kokemuksia:

- 1) Keskimäärin taksat olivat kohdallaan. Korotuksen tarvetta todettiin vain rannikon ja Juustila–Ravansaari hinausten osalta. Ensin mainitun olosuhteiden poikkeamista Saimaan tilanteesta

ei oltu osattu ottaa riittävästi huomioon, ja Juustila–Ravansaari välillä jouduttiin käyttämään tarpeettoman suurta hinaajaa.

- 2) Urakoitsijoiden huolellisuus ei ollut samalla tasolla kuin työsuhteisessa työssä. Saimaalla katkesi 2 vesistökaapelia, joka oli poikkeuksellista. Myös pudotuspaikoilta lautan kanssa lähdössä ilmeni huolimattomuutta.
- 3) Lauttojen koko kasvoi. Tällä oli uittajan kannalta myös kielteistä vaikutusta, sillä Joensuusta lähtevät suuret lautat joutuivat käyttämään pidempää Arvinsalmen kautta kiertävää reittiä Kivisalmen asemasta.
- 4) Syksyllä sääolosuhteiden huonotessa ilmeni ilmeistä haluttomuutta lauttojen hinaamiseen. Samassa yhteydessä jouduin toteamaan, että VR on lähtenyt voimakkaaseen hintakilpailuun ja on ottanut käyttöön merkittävän kesälennuksen.

Olen edellä tarkastellut hinauksen urakointia lähinnä kuljetuksen antajan näkökulmasta. Ainakin kaksi urakoitsijaa toi esille omia näkemyksiään taksojen tasosta. Mikä niiden lopputulos oli, siitä minulla ei ole tarkempaa tietoa.

Antti Kanerva

1. varapresidentti Jaroslav Camplik (Tsekki), presidentti Dr. Frank Thiel ja Juhani Happonen Prahassa.

International Association of Timber Raftsmen

Vuosikokous ja kansainvälinen uittotapahtuma Sarajevossa jouduttiin perumaan. Sen sijaan pidettiin zoom-kokous 25.6.2021. Kokouksessa valittiin uudeksi presidentiksi Dr. Frank Thiel ja sihteeriksi Jiri Maly. Muutkin nimeämiset sujuivat nyt ilman dramaattisia käänteitä.

Seuraavat kansainväliset tapaamiset päätettiin seuraavasti:

- 2022 Sarajevo 16.–19.6.
- 2023 Wolfrathausen (Saksa)
- 2024 Lieksa
- 2025 Laspuna-Sobrarbe (Espanja)

Prahassa 3.–5.9. pidettiin yhdistyksen 30-vuotiskonferenssi. Siinä juhlien ja palkitsemisten ohella tärkein aihe oli UNESCO:n aineettomien kulttuuriperintöjen listalle pääsy, joka ajoittunee vuoden 2022 loppupuolelle. UNESCO:n sihteeristöltä on tullut vahvistus, että asian käsittely ja päätös on tänä vuonna. Yhtiön toiminta oli alijäämäinen noin 5 000 € johtuen vuosikirjan kustannuksista. Rahaa yhdistyksellä oli toimintavuoden vaihtuessa 44 433 €.

IATR onnitteli Suomen Uittoperinneyhdistystä kirjeellä ja erikseen Prahassa perustajajäsenenä.

Varsinkin facebookin kautta eri maiden uittoperinteestä ja lukuisista tapahtumista on voitu seurata ja ihmetellä Suomen Uittoperinneyhdistyksenkin si-
vuilla.

Tukkilaistapahtuma

Uittokulkue tukkilaistapahtumassa Kuopiossa 2021.

Rullausta Roopen ja Jorin esittämänä.

Rullaamassa Tommi ja Jori.

Sestomassa Tommi ja Jori.

Tukkilaishäytös kiinnosti runsaslukuista yleisöä.

*Mikko Saarimaa ja Terho Turunen
varmistivat tukkilaisten turvallisuutta.*

Kuopiossa 21.8.2021

kuvat: Matti Suihkonen

Roope Tonteri, Saku Mikkonen, Mikko Saarimaa, Jori Mikkonen, Terho Turunen ja Tommi Anttonen.

Seppo Kononen haastattelee Roope Tonteria.

Uittokuoro, solisteina Riitta Hynynen (viulu) ja Petra Lisitsin-Mantere (hanuri).

Marjatta ja Kaarlo Palmrothille luovutettiin IATR:n 30-vuotisjuhlamitalit.

Seppo Kononen ja Juhani Hakkarainen valmistautumassa tapahtumapäivään.

Valokuvanäyttely Väliväylästä Kuopion kirjastolla.

30-vuotisjuhlan tunnelmia

Koskenlaskijan morsian

Suomen Uittoperinneyhdistyksen 30-vuotisjuhlallisuuksiin sisältyi myös vanhaan tukkilaiskulttuuriin kuuluva elokuva Koskenlaskijan morsian. Sunnuntai-
na 22. elokuuta esitettiin elokuvateatteri Kuvakossa vuonna 1923 valmistunut mykkäelokuva, josta lähes satapäinen yleisö pääsi nauttimaan.

Korona varjosti tämänkin tapahtuman toteutumis-
ta, rajoitukset sisätiloissa olivat vaihdelleet kesän aikana. Onneksi Kuvakukoon mahtuu noin 340 hen-
keä ja niinpä kaikki halukkaat rajoitukset huomioiden
voitiin ottaa sisään.

Kino Kuvakukko on Pohjois-Savon vanhin elokuva-
teatteri ja jo puitteiltaan se sopi mainiosti vanhan
elokuvan esityspaikaksi.

Elokuvan esitykseen oli saatu elävä musiikki, joka
teki siitä erityisen nautittavan. Pianisti Tapio Nykä-
nen ja hanuristi Pasi Horttanainen eläytyivät draa-
maan innolla ja improvisointi oli muusikkojen vahva
valtti. Yleisö nousikin seisaaltaan osoittamaan suo-
siotaan elokuvan päätyttyä.

Koskenlaskijan morsian -elokuvan on ohjannut,
käsikirjoittanut ja tuottanut Erkki Karu ja se oli en-
simmäinen Karun pitkä ohjaus. Tarina perustuu sa-
mannimiseen Väinö Katajan romaaniin vuodelta 1914.

Niin aikalais- kuin myös myöhemmät kriitikot ovat
kiittäneet elokuvaa. Tunnelma on onnistunut ja eri-
koisesti koskikohtausten jylhää luonnonvoimaa on
kehuttu. Elokuvan ensi-ilta oli 1. tammikuuta 1923
Kino-Palatsissa Helsingissä ja se oli 1920-luvun suo-
situin kotimainen elokuva. Menestystä osoittaa myös
se, että sitä myytiin kymmeneen maahan, muun
muassa Japaniin.

Elokuva kertoo rakkaudesta ja kuoleman uhan alta
nousevasta sovinnohteesta. Tarina kulkee liikoja
mutkittelematta, mikä on Karun näytelmäelokuvan
lyhyiden huomioon ottaen hyvä saavutus. Nuotta-
niemen kartanon poika on hukkunut koskeen ja syyl-
linen on naapuri, Palomäen isäntä Heikki (Jaakko
Korhonen). Heikin poika Juhani (Einar Rinne) haluaa
rakentaa sovintoa ja toivoo saavansa puoliso-
kseen hukkuneen sisaren Hannan (Heidi Korhonen), jonka
tunteet kohdistuvat kuitenkin Koskenalustan Anttiin
(Oiva Soini). Antti on tapahtuman aikaan tukkisavo-
talla Lapissa. Kun Antti palaa takaisin, selvitetään
Nuottaniemessä ihmissuhteita suuntaan jos toiseen.

Tukkilaisromantiikkaa on käsitelty Suomessa mo-
nella alalla niin kirjallisuudessa, musiikissa, näyttä-
mällä kuin maalaustaiteessa kautta aikojen. Elokuva
Koskenlaskijan morsian kuuluu ensimmäisenä eloku-

*Tapio Nykänen ja Pasi Horttanainen valmistautumas-
sa elokuvan esitykseen.*

vataiteen alalla tähän kategoriaan ja on omiaan muis-
tuttamaan nykyajan ihmistä niin elinolosuhteiden
kuin tekniikan kehityksestä sadan vuoden aikana.

Valokuvanäyttely Tukinuittoa Väliväylällä

Yhdistyksen 30-vuotisjuhlavuoden merkeissä järjes-
tettiin myös valokuvanäyttely Kuopion kirjastolle.
Pitkäaikaisen rahastonhoitajamme Matti Erosen ku-
vaamat valokuvat tukinuitosta 1950-luvulta olivat
viikon ajan esillä kirjaston ala-aulassa. Kokoelma kä-
sittää yli 30 valokuvaa, jotka Matti Eronen on tallen-
tanut ollessaan koulupoikana kesätöissä tukinuitossa
Valkealan Väliväylällä.

Väliväylä on 110 kilometriä pitkä uittoreitti välillä
Lappeenranta–Kuusankoski. Tätä väylää pitkin ui-
tettiin Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Venäjän-
Karjalan puut Kymijokeen Enso Gutzeitin sahalle.
Väliväylän läpi lasketaan kuljetetun lähes 100 mil-
joonaa tukkia ja vilkkaimpina vuosina se työllisti yli
tuhat ihmistä.

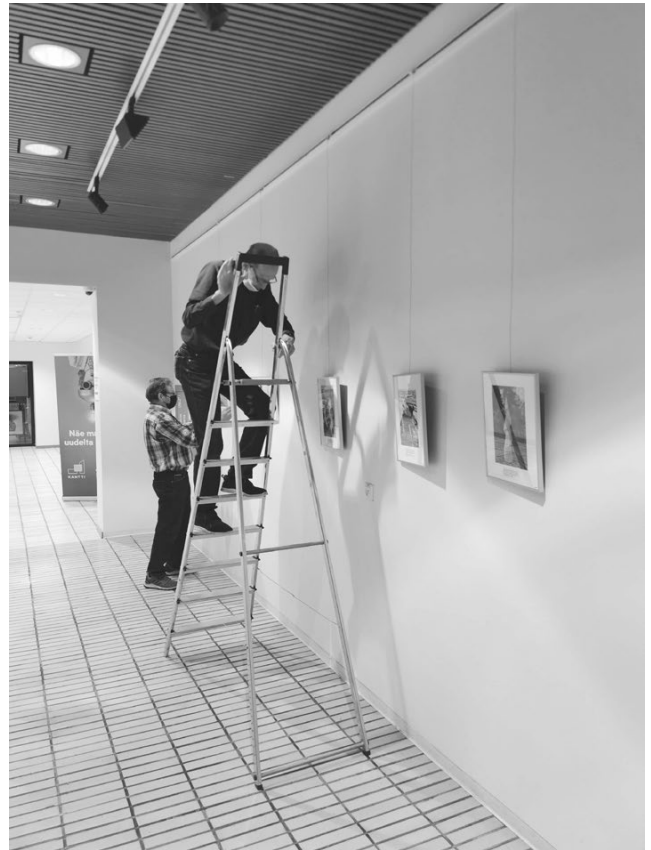
Matti Eronen kuljetti mukanaan uitossa paljeka-
meraa ja tallensi ison joukon kuvia niin uittolaisista
työnsä ääressä kuin tukkien kulkua väylällä. Vuosi-
kymmenten jälkeen kiinnostus vanhoihin kuviin he-
räsi ja Eronen käsitteli ja skannasi kuvat noin 30x50
cm kokoisiksi ja kehysti ne puukehyksiin lasin alle.
Sarja on numeroitu ja tekstitetty näyttelykuntoon
ja se on ollut esillä mm. Metsämuseo Lustossa ja
Kuopion kansalaisopistolla. Näyttelyä voidaan pitää
harvinaisena kokonaisuutena, sillä tukinuittoa ja sen
työvaiheita on tutkittu ja dokumentoitu suhteellisen
vähän.

Näyttely kiinnosti kävijöitä ja keskustelua syntyi
useiden aikoinaan uitossa työtä tehneiden kesken.

Matti Eronen osasi kertoa elävästi työstään tukin-
uitossa ja nuo kesät olivat jääneet erityisen hyvin
hänen mieleensä. Elämäntyönsä Matti teki Karjalan
lennostossa, mutta tukkilaisperinne kiinnosti häntä
ja häneltä perinneyhdistys sai tietoa entisajan elä-
mästä uiton piirissä.

Valitettavasti Matti Eronen menehtyi pitkäaikai-
seen sairauteen ennen 30-vuotisjuhlavuotta eikä eh-
tinyt osallistua näyttelyn esittelyyn. Yhdistys muistaa
Matti Erosta ansiokkaasta yhteistyöstä uittoperin-
teen piirissä.

Marjatta Palmroth

*Heikki Nyyssönen ja Matti Suihkonen rakentavat
Väliväylästä kertovaa valokuvanäyttelyä.*

Yleisöä kerääntyi Kuopion sataman alueelle seuraamaan tukkilaisnäytöstä.

Tiilikkajärven kansallispuiston alueen uitto

Tiilikkajoki virtaa kansallispuiston läpi. Tiilikkajärven Luusuassa on edelleen uiton kämpppä ja uittorakenteita on näkyvissä. Siilinjärven Toivalan 5.–6. luokat olivat retkellä siellä ja uitonkämpällä Juhani Hakkarainen kertoi uittoperinteestä makkaranpaiston ja eväiden syönnin ohessa.

Tiilikan vesiväylä alkaa Sotkamon puolelta Ylä-Älänneen järvestä. Edelleen väylä kulkee Aatronjoen kautta Syväriin. Puita Rautavaaran ja Sotkamon savotoilta uitettiin 1500 km² metsäalueelta. Uittomäärät ennen sotia olivat 20–30 000 k-m³/vuosi. Kun Aatronjoki laskee Syväriin eri suunnista uitetut puumäärät nousivat jo yli 100 000 k-m³/vuosi.

Koululaisten välipala uiton kämpällä Tiilikkajärven kansallispuistossa.

Palautetta yhdistykselle ja muistoja päivästä.

Kaavin koululaiset Vaikkojoella

Vaikkajoki alkaa Juuan kunnan Vaikkajärvestä. Se kulkee erämaiden halki 50 kilometrin matkan laskien Kaavinjärveen. Nykyisin luontomatkailualue tarjoaa elämyksiä esimerkiksi melonnan ja kalastuksen harrastajille. Kuitenkin joki sivujokineen on tarjonnut 1908–1963 uittoväylänä työtä ja toimeentuloa tällä harvaanasutulla syrjäseudulla.

Vesiväylää pitkin on uitettu puita noin 1000 km³ alueelta. Vuotuinen uittomäärä lähestyi jo ennen sotia 100 000 k-m³. Sotien jälkeen määrät kasvoivat 50-luvulla vielä suuremmiksi.

Täyssinän rauhan rajan itäpuolella tilat olivat pääosin vuokrasopimuksilla hallussa. Muutamia suuria tiloja oli jo ennen isojakoa. Näillä tiloilla oli lukuisia torppareita ja mäkitupalaisia. Kaskeamisen vähentyessä isojaon jälkeen pienillä tiloilla oli muutama hehtaari viljelysmaata, joka mahdollisti omavarais-talouden perustan. Kuitenkin vuotuiset metsä- ja uittotyöt turvasivat pääosalle kohtuullisen elintason. Metsätoissa olivat lähinnä miehet, mutta purouittoon kevättulvan aikaan ennättivät naisetkin mukaan. Uiton siirtyessä järviolueille, voitiin vielä tehdä pelto-työt. Vuotuinen elämä oli turvattu.

Juojärven reitin uittajia olivat ainakin: Tornator (Stora Enso), Halla (UPM), A. Ahlström, Kaukaan tehdas, Wilhelm Schauman, H. Saastamoinen, Hackman, Peura, Kuopion Höyrymylly / Sampo, Savo, Bruno Procope, Haapa ja Vapo. Alueella on paljon yhtiöiden omistamia metsiä, joista uitettiin puita omille jalostuspaikoille.

Kaavin koululaisista 4.–6. luokat opettajineen tustustuivat monipuolisesti metsiin ja metsätalouteen Vaikkojoen Rakkinekoskella, jossa on uittajien muistomerkki. Sillä halutaan kunnioittaa ja arvostaa entisajan erittäin raskasta uittomiesten työtä ja kaa-tilaista metsätalouteen liittyvää kulttuuriperinnettä. Yhdistyksen jäsenet Kaleva Hämäläinen ja Juhani Hakkarainen esittelivät uittoperinnettä. Uitto oli monelle uutta asiaa. Opettajat saivat sanotun lisäksi ryhmätöitä varten materiaalia uittosta.

Uittajien muistopatsas Rakkinekoskella.

Kemijoen uittoa. Kuva: Kemin historiallinen museo

Miksi Kemijoen uitto loppui?

Kemijoen uitolla on pitkä ja maineikas historia aina 1850-luvulta alkaen, jolloin se oli käytännössä ainoa puun kuljetusmahdollisuus Lapista Kemijokisuun tehtaille. Kemijoen ja sen sivujokien kunnostukseen oli yli sadan vuoden aikana tehty laajat väylien kunnostus- ja laiteinvestoinnit, joten se muodosti lähes ihanteellisen kuljetusverkoston aina Itä- ja Länsi-Lapin perukoilta. Aluksi uitettiin vain sahatukkia ja vasta Kemin kartonki- ja sellutehtaiden myötä alkoi havukuitupuun uitto. 1900-luvulla Kemijoella oli vain puun irtouittoa.

Alusta alkaen uiton ja muiden joen käyttäjien välillä oli ristiriitaa, jota sovitteltiin vuosien mittaan eri säännöksillä, investoinneilla ja korvauksilla. Myös Kemijoen päähaaran voimalaitosten rakentaminen muutti uittoa voimakkaasti johtaen joka vuosi tehtäviin kalliisiin järjestely- ja veden ohijuoksutus-kustannuksiin voimalaitoksilla. Tämä ristiriita kärjistyi vuosi vuodelta ja se aiheutti yhä kasvavat kustannukset, kun uiton haittoja pienentävät väyläinvestoinnit tehtiin painottuen Rovaniemen ja Kemin välisellä jokiosuudella. Uiton muille käyttömuodoille aiheuttamien haittojen pienentämiseksi 1980-luvulla tehty päivitetty 10-vuotissuunnitelma päättyi lähes 100 miljoonan markan investointeihin, mistä

ei olisi ollut varsinaiselle uitolle mitään kustannushyötyä eikä olisi kuin osittain poistanut muiden käyttömuotojen haittoja.

1980-luvulla sahatukin uitto loppui, koska mm. sahatavaran laatuvaatimukset kiristyivät ja käyttäjien markkinat muuttuivat. Pitkäaikaisessa vesivarastoinnissa osa puun kemikaaleista liukenee veteen, mikä heijastui pitkälle jalostetun sahatavaran jatkojalosteiden laadussa. Näin uittoon jäi vain havukuitupuu ja senkin määrä pieneni vuosi vuodelta lopulta alle miljoonaan kuutiometriin. Myös uitettavan kuitupuun laatu huononi vähitellen, koska harvennushakkuista tulevan puun osuus lisääntyi. Harvennuspuun sydänpuuosuus oli pieni ja sen uintikyky on huonompi johtaen suurempaan hukkupuuosuuteen, suurempaan puun hävikkiin ja keräilykustannuksiin.

Uiton ongelmaksi muodostui myös pääoman pitkäaikainen sitoutuminen, kun puun kierto jokivarastosta uiton kautta tehdasvarastoon kestää lähes vuoden. Kausiluonteisuudesta johtuen myös uiton laitteet ja koneet olivat talvikautena vajaakäytössä. Tehtaiden puun käsittelyssä uittopuun siirtely ja vedestä nosto vaati monimutkaisia ja kalliita laiteratkaisuita, kun tarvittiin rinnakkaiset maakuljetus- ja uittopuun vastaanottolaitteet.

lijoen irtouitto oli tullut tiensä päähän jo 1980-luvun loppupuolella liian pienten määrien johdosta.

1990-luvulle tultaessa oli nähtävissä yhä pienenevät uittomäärät ja sen seurauksena kustannusten nousu. Lisäksi virkistyskäytön kasvava paine johti tilanteeseen, jossa oli tehtävä perusteellinen kokonaistarkastelu eri vaihtoehtojen välillä. Taustalla oli myös yleinen ristiriitainen mielipide perinteisen kunniakkaan uiton puolesta ja toisaalta kasvava paine sitä vastaan. Kokonaistarkastelu tehtiin yhdessä Metsähallituksen, Metsäliiton ja Veitsiluoto Oy:n asiantuntijoiden kanssa.

Ratkaisevaa lopullisessa päätöksenteossa vuonna 1991 oli, että löytyi korvaava rationaalinen kuljetusratkaisu, joka luotiin yhdessä VR:n kanssa. Kriittinen kuljetusväli Rovaniemi–Kemi pystyttiin hoitamaan tehokkaina kokojunakuljetuksina eikä tälle tieosuudelle syntynyt pelättyä puurekkarallia. Näin pystyttiin luomaan yksinkertainen kustannustehokas ympärivuotinen juna- ja autokuljetusratkaisu, joka osaltaan mahdollisti kannattavan puunhankinnan jatkumisen koko Lapin alueelta. Uusi uiton korvaava kuljetusmalli tehtiin hyvässä yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä kaikkien em. osapuolten kesken. Metsäliiton ja Veitsiluodon asiantuntijoiden lisäksi ratkaiseva rooli hyvän ja onnistuneen lopputuloksen saamisessa oli Metsähallituksen Martti Siirilällä ja VR:n Henri Kuitusella.

Julkisuudessa on puhuttu paljon voima-yhtiöiden roolista ja niiden maksamista "Uiton tapporahoista". Lopulta näiden korvausten rooli oli pieni, mutta ne osaltaan helpottivat lopullisen ratkaisun tekoa auttaen mm. uusien terminaali-laiteratkaisujen investoinneissa. Todelliset syyt olivat em. uiton heikentyneet tulevaisuuden näkymät sekä kehittyneemmän kuljetusratkaisun löytäminen. Näin voitiin tehdä ratkaiseva päätös perinteikkään uiton lopettamisesta ja se on vuosien saatossa osoittautunut oikeaksi ratkaisuksi ajoittain voimakkaastakin kritiikistä huolimatta.

Eric Lagerwall ja Kauko Parviainen

Lagerwall oli uiton lopettamisen aikaan Metsäliiton P-Suomen aluejohtaja ja Uiton Hallituksen puheenjohtaja sekä Parviainen Veitsiluoto Oy:n metsäpäällikkö, Uiton Työvaliokunnan puheenjohtaja.

Kemijoen tukkilaisia 1920-luvulta.

Kuva: Kemin historiallinen museo

Kemijoen Isohaaran uittoa. Kuva: Suomen Metsämuseo Lusto.

Puutavarasuma Kemijoen irtouitossa.

Kuva: Suomen Metsämuseo Lusto.

SM-Tukkilaiskisat Evijärvellä 17.7.2021

Evijärvi-seuran rakentaman Uittomieskämpän pihapiirin ohitse virtaavalla Välijoella järjestettiin Tyyneveden SM-Tukkilaiskisat yhteistyössä eri tahojen kanssa. Suunnitteluun osallistui myös Juha Julkunen käynnillään. Ratamestarina toimi Reijo Saari (73 v.), joka on kokenut konkari tukkilaiskisojen saralla, kilpailuihin hän on osallistunut viime vuosikymmenten aikana Ikämies-sarjassa. Reijo on opettanut useana kesänä tukkilaistaitoja lapsille ja nuorille Välijoen rannalla. Viime kesän aikana saatiin kuivaharjoittelurata valmiiksi joen varteen, mikä on auttanut harjoitteluisia.

Kilpailut avasi kunnallisneuvos Esko Ahonen ja tapahtumat taltioi Alfa-TV, ohjelma on tullut ulos jo useampaan kertaan. Kisaa sponsoroi Metsäurheiluliitto. Kuuluttajana toimi Evijärvi-seuran puheenjohtaja Heikki Valijoki. Talkoilla hoidettiin ajanotot, tarjoilut, ym. kisajärjestelyt. Kaunis kesäpäivä kokosi parhaimmillaan parisataapäisen yleisön kannustamaan kisailijoita.

Sarjoja oli kolme: nuorten sarja, yleinen sekä ikämiehet +50 v. Naisten sarjan kaksi osallistujaa kilpailivat yleisessä sarjassa. Ohjelmassa oli lopuksi rullaus ja tukkilaisvala, jotka vaativat hyvää tasapainoa ja nopeita jalkoja.

Mukava oli nähdä, miten nuoret osallistuivat tähän vaatimaan lajiin. Nuorin kilpailija oli 7-vuotias evijärveläinen Pinja Kangasmetsä, joka sijoittui neljänneksi oman sarjansa seitsemästä osallistujasta. Veteraanisarjassa Reijo Saari kilpailun vanhimpana otti haltuunsa toisen sijan. Laji innosti tulemaan kilpailupaikalle pitkänkin matkan takaa. Kiitos kaikille jotka tulitte!

Evijärvi-seuran toiminta on viimeisten kuuden vuoden aikana paljolti keskittynyt uittokämpän ja sen pihapiirissä olevien saunan, laavun ja suojarakennusten rakentamisiin ja ympäristön kohentamiseen. Tiheä umpirisukko on vaihtunut idylliseen maisemaan veden äärellä.

Muuta toimintaa on ollut mm. vuosittainen kesäjumalanpalvelus ulkona, tulevana kesänä Alfa-TV taltioi tapahtuman. Yhteislaulut ja venetsialaiset ovat olleet kuvioissa. Seuran kokoama Evijärven Joululehti on tärkeä tulolähde toimintakulujen kattamisessa. Talkootyö ja yhteistoiminta muiden järjestöjen kanssa on mahdollistanut monta asiaa. Katso lisää netistä: Pohjanmaan Järviseudun uittomieskämpä.

Evijärvi-seura/Carita Surma-aho

*Yleinen sarja: 1. Juha Julkunen, Savukoski;
2. Jari Mikkonen, Lieksa; 3. Ville Kultalahti, Evijärvi.
Kuva: Carita Surma-aho*

*Veteraanisarja: 1. Jaakko Saaristo, Joensuu;
2. Reijo Saari, Evijärvi; 3. Riku Pakanen, li.
Kuva: Carita Surma-aho*

Tulokset:

Nuorten sarja:

- 1) Kerttu Palomäki, Kauhava
- 2) Kusti Palomäki, Kauhava
- 3) Jalmari Kangasmetsä, Evijärvi

Yleinen sarja:

- 1) Juha Julkunen, Savukoski
- 2) Jari Mikkonen, Lieksa
- 3) Ville Kultalahti, Evijärvi

Veteraanit (50+):

- 1) Jaakko Saaristo, Joensuu
- 2) Reijo Saari, Evijärvi
- 3) Riku Pakanen, Ii

Rullaus:

- 1) Jari Mikkonen, Lieksa
- 2) Riku Pakanen, Ii
- 3) Jaakko Saaristo, Joensuu

Tukkilaisvala:

- 1) Jaakko Saaristo, Joensuu
- 2) Jari Mikkonen, Lieksa

*Johanna Perkkalainen luovutti Metsäurheiluliiton viirin Evijärvi-seuran puheenjohtajalle Heikki Valijoelle, Reijo Saari keskellä.
Kuva: Carita Surma-aho*

POHJANMAAN JÄRVISEUDUN

Uittomies- kämppä

Uittomiehentie 56
62500 EVIJÄRVI
www.uittomieskamppa.fi
email: heikki.valijoki@pp.inet.fi
040 722 4436 / Heikki

UITTOMIESKÄMPÄLLÄ VIIHDYT!

Tervetuloa matkalaisena, ohikulkijana, perheen tai ystävien kanssa!

Voit retkeillä omatoimisesti tukkilaismiljöössä tai olla yhteydessä Evijärvi-seuran Heikkiin.

Suunnitellaan yhdessä sopiva paketti tapahtumallesi Uittomiesperinnealueellamme!

Eläkeläisten sokkoretket, pikkujoulut, perhejuhlat, kokoukset.

Kesän 2022 kilpailut – tukkilaiset.com

Tulevat kisat ja kisapaikat vuonna 2022 ovat tämän hetken tietojen mukaan seuraavat:

Kuningasjätkä – tukkilaiskisat lin Raasakkakoskella

lin vuoden 2022 Kuningasjätkä tukkilaiskilpailujen järjestämisestä tai ajankohdasta ei ole vielä varmuutta. lin kilpailut on jouduttu perumaan koronan takia jo kahdesti. Nyt Kuhmon SM-tukkilaiskisat ajoittuivat Kuningasjätkän perinteiselle ajankohdalle.

2.–3.7. la-su SM tukkilaiskisat Kuhmossa

Suomen Metsäurheiluliitto ry. hyväksyi vuoden 2022 kaikkien tukkilaislajien SM-kisojen järjestämisestä Kuhmossa, Kilpailujen valvojana toimii Esa Hellsten.

Lajit: koskenlasku, sauvonta, joukkuesoutu ja tukkilaismaraton

Lisätietoa myöhemmin.

9.7. la Kuusamo, Käylä 30v tukkilaiskisat

Käylässä on järjestetty tukkilaiskilpailuja vuodesta 1992 alkaen, joten vuonna 2022 on vuorossa 30-vuotistaipaleen juhlakilpailu.

Lajit: tukkilaismaraton, vala, rullaus, koskenlasku

Lisätietoa: www.käylä.fi

Arvoisat Suomen Uittoperinneyhdistyksen jäsenet

Edellisistä vuosista poiketen vuoden 2022 jäsenmaksun suorittamiseen lähetetään lasku sähköpostitse niille jäsenille, joiden sähköpostiosoitteet ovat tiedossa. Ensisijaisesti toivomme maksun suorittamista sähköpostitse. Ohessa tilisiirto niille jäsenille, joita sähköposti ei tavoita.

Toiminnan jatkumisen turvaamiseksi yhdistys toivoo mukaan uusia jäseniä. Jäseneksi voi liittyä ilmoittautumalla Marjatta Palmrothille puh. 050 529 9762 tai sähköpostilla m.k.palmroth@gmail.com.

Jäsenmaksu on entisen suuruinen 20 euroa, 80 vuotta täyttäneet jäsenet ovat vapautettuja jäsenmaksusta, joskin kannatusmaksua toivotaan! Metsäalan opiskelijoille on alennettu jäsenmaksu 10 euroa.

Saajan tilinumero	FI83 2027 1800 0360 58	TILISIIRTO	
Saaja	Suomen Uittoperinneyhdistys ry		
Maksaja			
Allekirjoitus		Viitenumero	4022
Tililtä n:o		Eräpäivä	31.3.2022 20,00 EUR

Lustossa perehdytään puuarkkitehtuuriin ja vietetään nallekarhun juhluvuotta

Luston vuoden 2022 erikoisnäyttelyissä keskitytään puuarkkitehtuuriin ja juhlistamaan nallekarhun juhluvuotta. Metku – Metsäkulttuuripäiviä vietetään Lustossa jälleen perinteiseen tapaan viikkoa ennen juhannusta.

Toivoa puusta

Toivoa puusta -näyttely käsittelee puuarkkitehtuuria toivon näkökulmasta. Näyttely kertoo puurakentamisen historiasta aina varhaisista saavutuksista tekoälyn tuottamaan tulevaisuuden arkkitehtuuriin saakka. Ilmastokriisin aikakaudella puulta odotetaan paljon, vaikka yhdellä materiaalilla ei voidakaan ratkaista rakentamisen haasteita. Näyttely muistuttaa, että arkkitehteilla sekä koko rakennusallalla on sanottavaa siihen, millaista tulevaisuutta kohti kuljemme. Näyttelyn kuraattori on kulttuuritoimittaja Minna Joenniemi, ja sen on tuottanut Suomen arkkitehtuurimuseo.

Kattoristikoiden ratkojat – keskiaikaisten puurakenteiden jäljillä

Suomen keskiajalta säilynyt puurakennusperintö on löydettävissä noin kahdenkymmenen keskiaikaisen kivikirkon kattorakenteissa. Näyttely esittelee keskiaikaisten paanukattojen alle kätkeytyvää kattoristikoiden maailmaa ja sitä selvittävän tutkimusryhmän työtä. Esillä on tekstien ja kuvituksen ohella esineitä, pienoismalli sekä kenttätöiden arkea havainnollistavaa aineistoa.

Metsänkuninkaan syntymäpäivä. Nallekarhu 120 vuotta!

Vuonna 2022 nallekarhun syntymästä tulee kuluneeksi 120 vuotta, ja virstanpylvästä juhlistetaan nallekarhunäyttelyllä. Näyttelyssä tutustutaan pehmoeläimen historiaan savonlinnalaisen keräilijän Käpy Taruksen nallekokoelman kautta. Esillä olevat nallet ovat osa Käpy Taruksen Savonlinnan museolle lahjoittamaa suurta leikkikalukokoelmaa, johon kuuluu muun muassa yli 400 nallea.

Metku – Metsäkulttuuripäivät kesäkuussa

Metsäkulttuuripäivät järjestetään Lustossa 17.–19.6.2022. Taiturimaiset tukkilaiset savottatunnelmissa, Metsätori, työnäytökset, metsäiset maut ja musiikki sekä lasten metkut takaavat tekemistä ja näkemistä kaikenikäisille. Luvassa on myös sahojen pärinää, sillä tapahtuman yhteydessä kisataan muun muassa taidokkaassa moottorisahaveistossa ja moottorisahauksen SM-tittelistä. Tapahtumaan on vapaa pääsy. Lisätietoja ohjelmasta: Lusto.fi/metku.

Näyttelyt

Erikoisnäyttelyt avautuvat 29.4.2022 alkaen:

- Toivoa puusta
 - Kattoristikoiden ratkojat – keskiaikaisten puurakenteiden jäljillä
 - Metsänkuninkaan syntymäpäivä. Nallekarhu 120 vuotta!
 - Myö Saimaalla – valokuvia vesiltä ja metsistä -pienoisnäyttely
- Laaja perusnäyttely ympäri vuoden.

Tapahtumat

- Metku – Metsäkulttuuripäivät 17.–19.6.2022
- Työnäytöksiä kesä-elokuussa 2022

Suomen Metsämuseo Lusto
Lustontie 1, 58450 Punkaharju
www.lusto.fi
p. + 358 15 345 100
lusto@lusto.fi

VONKAMIES

25. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja Juhani Hakkarainen

Uittoperinteistä ja niiden vaalimisesta on Vonkamies kertonut 25 vuotta syksystä 1997 alkaen.

Vuosien aikana olemme saavuttaneet perinteistä kiinnostuneen lukijakunnan, joista osa on myös kirjoittanut muistojaan toisten tietojen lisäämiseksi. Olemme avanneet nettisivut ja facebook-ryhmän samaa tehtävää helpottamaan. Kiitämme lukuisia kirjoittajia ja toivomme lisää muistoja ja kirjoituksia, jotka voimme jakaa muille joko Vonkamieheissä ja/tai nettisivuillamme.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry

Juhani Hakkarainen
puheenjohtaja
puh. 0400 688 313
juhani.hakka@gmail.com

Matti Suihkonen
varapuheenjohtaja
puh. 050 025 3093
m.suihkonen@dnainternet.net

Heikki Nyysönen
rahastonhoitaja
puh. 040 588 4410
hm.nyysonen@luukku.com

Minna Tarvainen
sihteeri
puh. 040 703 6039
minnatarvainen@hotmail.com

Arja Soramäki
hallituksen jäsen
puh. 050 568 0042
arja.soramaki@web.de

Marjatta Palmroth
puh. 050 529 9762
m.k.palmroth@gmail.com